Vrijdag 18 Augustus 1944 DAGBLAD 61ste Jaargang No. 4286

AMIGOE DI CURAÇAO

Boeken — tijdschriften naar het Zeemanshuis Klipstr. 49-53. Tel. 1531

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden 3 gld.; Suriname en het buitenland 3,50 gld..

Hoofdredacteur: Dr. Joh. Hartog
Redactie-adres Consciëntiesteeg 27, telef. 1858; Postbus 80, Willemstad.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad, N.W.I.
Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad; tel. 38.

Steunt ons zeemanswerk
Klipstraat 49 — 53
Telefoon 1531.

De Eiffeltoren in zicht!

Strandhoofd aan de Riviera uitgebreid.

„Oostpruisische grens bereikt.

ALLIANTIE VAN GROTE VIER?

In een formele verklaring heeft Cordell Hull geantwoord op een bewering die Woensdag werd afgelegd door Thomas E. Dewey, Republikeins candidaat voor het Presidentschap ten aanzien van de Grote Vier. Hull zeide, dat Groot Britannië, Rusland en de Verenigde Staten niet van plan zijn dwang op de rest van de wereld te oefenen en „Gouverneur Dewey kan er van verzekerd zijn, dat de vrees, welke hij tot uiting bracht, volkomen ongegrond is".

„Geen regeling zoals door hem beschreven werd, welke een blijvende militaire alliantie van de vier grootste mogendheden om dwang te oefenen op de rest van de wereld zal omvatten, wordt overwogen of is ooit overwogen door deze regering of — zover wij weten — door een der andere regeringen."

Hull herinnerde aan de verklaring van Moskou waarbij de vier landen zich openlijk uitspraken voor een „algemene internationale organisatie, gebaseerd op het beginsel van souvereine gelijkheid van alle vredelievende staten, welke open zal staan voor het lidmaatschap van al zulke staten groot en klein ter handhaving van de internationale vrede en veiligheid." (Washington, (AP) 17.8).

DUITSE TERUGTOCHT.

Een uitzending van de CBS uit Normandië zeide, dat volgens een Canadesen officier de Duitsers begonnen zijn zich terug te trekken aan een front van 50 kilometer van Falaise tot het Kanaal ten Noorden ervan en Troarn op 11 kilometer ten Oosten van Caen ontruimd hebben. (New York, (AP) 17.8).

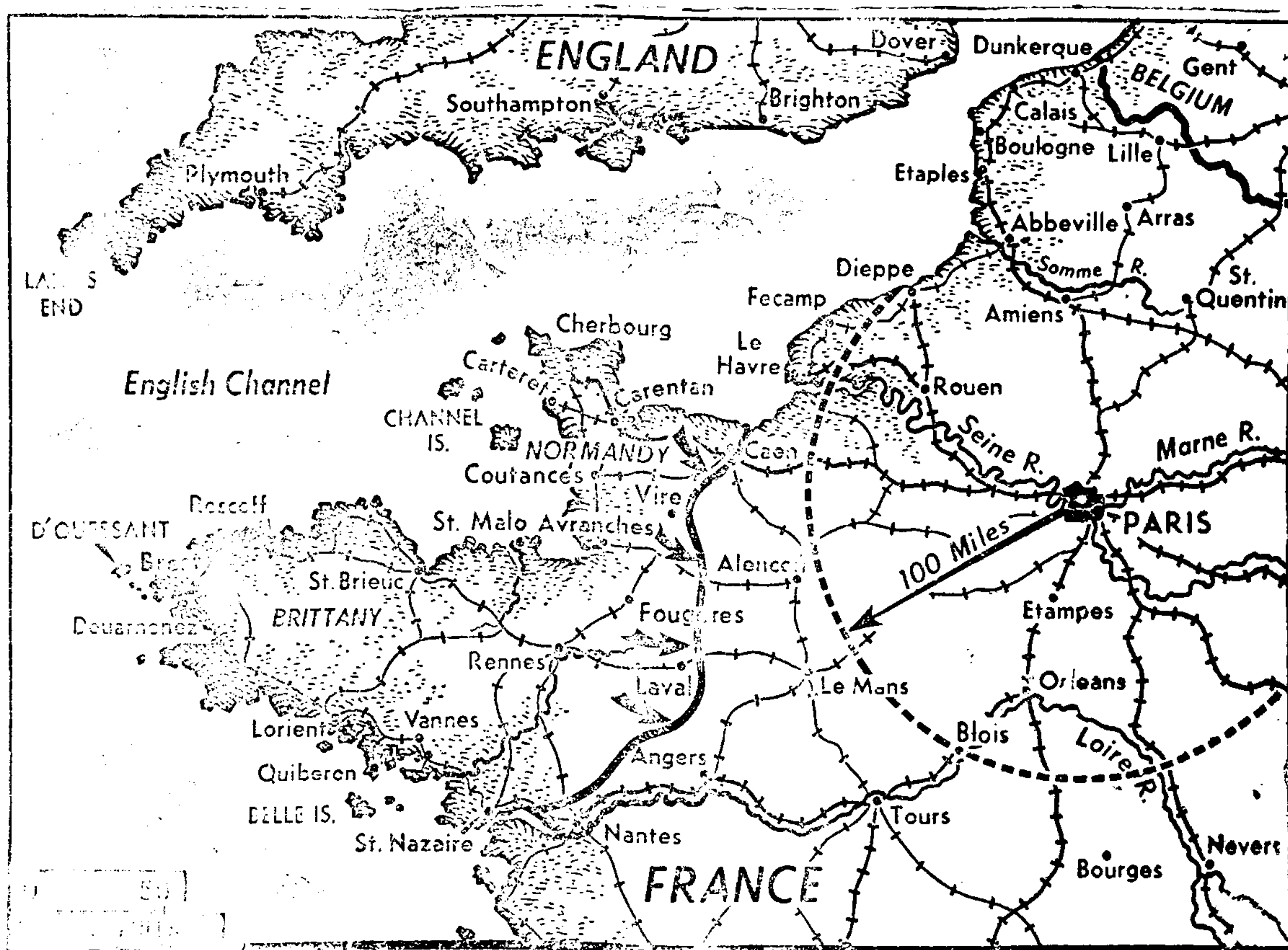
GUNSTIG VERLOOP VAN DE STRIJD IN FRANKRIJK.

Het Geallieerde communiqué deelt mede, dat de Geallieerde strijdkrachten ten Oosten van het bevrijde Lieux Chartres, Chateaudun en Orléans oprukken. Ten Oosten van Chartres werd de rivier de Aunay overgestoken en te Dreux is een bruggehoofd gevestigd over de Eure.

De Geallieerde troepen, die van het gebied van Flers oprukken, hebben Athis veroverd en staken de rivier de Rouvre over ten Oosten van Carnellie. Ten Oosten van de Orne drongen onze strijdkrachten snel voort naar Rapilly en naar de omgeving van St. Philbert, waardoor het gebied, dat nog door den vijand bezet is, nog verkleind werd.

Falaise werd gistermorgen van den vijand gezuiverd en onze troepen hebben zich genesteld op de hoge grond ten Zuiden van de stad, terwijl zij ten Zuid-Oosten oprukten langs de spoorlijn van Damblainville om Fresne la Mère te nemen. Na Barou en Norrey en Auge genomen te hebben, rukten onze strijdkrachten op naar het gebied van Trun en Chambois. St. Pierre sur Dives en Mezidon zijn in onze handen en wij vorderen Oostwaarts langs onze gehele Noordelijke sector. Ten Noorden van Mezidon bereikten onze troepen de lijn van Dives tot Bures en namen zij Troarn en Bavent. In Bretagne is de citadel van St. Malo gevallen. Te Dinard, dat thans geheel bevrijd is, werden de Duitse commandant en zijn staf gevangen genomen. Talloze vijandelijke groepen, die geïsoleerd werden in de opmars door het schiereiland, worden opgeruimd langs de gehele Noord- en Zuidkust met behulp der Franse patriottenstrijdkrachten.

Zware bommenwerpers vielen gisteren in de namiddag de scheepvaart te Brest aan. Zestien bruggen die de rivier de Risle overspannen van Foulbeck nabij de monding tot Laferrière sur Risle, 55 kilometer stroomopwaarts, werden overdag aangevallen door middelzware en lichte bommenwerpers in twee operaties. Een olie-opslagplaats nabij La Mailleraye sur Seine was het doel van andere middelzware bommenwerpers. De spoorlijnen van België naar Frankrijk werden systematisch verkend door gevechtsvliegtuigen tot de rivier de Seine. Succesrijke aanvallen werden gedaan op locomotieven, tunnels, bruggen en een groot aantal spoorwagens. Het vijandelijk verkeer op de wegen, vooral in het Oosten van Normandië, werd hevig aangevallen door gevechtsvliegtuigen, die ook tanks, sterktepunten, troepenconcentraties en schuiten op de Seine aanvielen. Tijdens de nacht vielen lichte bommenwerpers verkeersdoelen aan in Normandië en ten Zuid-Oosten van Parijs (Geallieerd Hoofdkwartier, (AP) 18.8)

Heden zitten de Noordamerika anse troepen in de omgeving van Parijs. Orléans is veroverd, waardoor de belangrijkste spoorlijn naar Zuid-Frankrijk is doorgesn eden. Te St. Malo is het laatste Duitse verzet gebroken.

DE VEROVERING VAN CHARTRES.

door

Edward Ball.

De Noordamerikanen hebben Chartres Woensdag bezet na vijf uren van straatgevechten tegen het versterkte Duitse garnizoen en snelden Donderdag voort binnen 65 kilometer van Parijs.

De Noordamerikaanse strijdkrachten drongen de stad uit het Oosten binnen en na de verovering snelde men voort om een andere pantsercolonne te ontmoeten, welke uit het Noorden oprukt na Dreux genomen te hebben. Andere Noordamerikaanse strijdkrachten bezetten Orleans en Chateaudun.

De eerste golf van gemotoriseerde infanterie rukte binnen om 9 uur en beheerste de toestand tegen 16 uur hoewel nog sporadische gevechten plaatsvonden in de buitenwijken en het Geallieerde geschut over de stad heen schoot op de Duitse stellingen. De Franse patriottentroepen bonden de strijd tegen de Duitsers aan voordat de Noordamerikanen binnenrukten en voorkwamen de vernieling van het Postkantoor door het sousterrein binnen te stormen waar vijandeijke sappeurs bezig waren de ontsteking te bevestigen aan springstoffen.

De Duitsers slaagden er evenwel in de water-installaties, de electrische centrale en talloze oude monumenten op te blazen. In een kort gevecht in de schaduw van de wereldberoemde catedraal van Chartres openden Duitsers het vuur met mitrailleurs, doch zij doodden slechts twee Fransen tegen 40 nazie-doden.

Nadat wij binnen de stad kwamen voegden de Fransen zich bij de Noordamerikanen om scherpschutters en vijandelijke nesten op te ruimen en nog vóór de strijd voorbij was hadden de Fransen het gemeentebestuur overgenomen en de orde hersteld. De cathedraal van Chartres met zijn twee torens was niet beschadigd met uitzondering van de gotische toren waaruit zes Duitsers schoten en de romaneske toren waaruit enkele brokken geschoten werden. De scherpschutters gaven het verzet op toen zij geen ammunitie meer hadden en werden weggevoerd door een woedende, joelende en krijsende menigte. (Chartres, (AP) 17.8).

IN ZUID-FRANKRIJK.

Het communiqué van het Geallieerde Hoofdkwartier in het Middellandse Zeegebied deelt mede, dat de troepen van het 7e leger hun strandhoofd in Zuid-Frankrijk hebben uitgebreid en methodisch voortrukken in bijna alle sectoren tegen een afnemende tegenstand. Er blijven voortdurend versterkingen aan land komen. De laatste weerstandskern is opgeruimd op het eiland Port-Cros nadat een Geallieerd slagschip er het vijandelijke sterktepunt onder vuur nam.

Op het vasteland bevinden de voorste elementen zich binnen minder dan 16 kilometer van Toulon en op 10 kilometer van Cannes en in de centrale sector heeft de opmars zo ver als 40 kilometer voortgang gemaakt van de landingspunten. Tot nu toe zijn onze verliezen uiterst licht. Het aantal gevangenen wordt geschat op 7000 hoewel de telling nog niet voltooid is. Tot de gevangenen behoren een Duitse Generaal en zijn staf. De verrichtingen van de vloot langs de Zuidkust van Frankrijk hebben gestadig voortgang. De versterkingen voor het leger blijven aankomen. Twee kleine vijandelijke schepen werden in de grond geboord nabij Marseille. De luchtmacht blijft goed steun bieden aan de verrichtingen (Rome, (AP) 18.8).

DE NOORDAMERIKAANSE VERLIEZEN IN FRANKRIJK.

De Noordamerikaanse verliezen in de Normandische sector in Frankrijk van de landing op 6 Juni tot 6 Augustus waren: 16.434 doden, 76.535 gewonden en 19.704 vermisten , volgens den waarnemenden Secretaris van Oorlog John McCloy. McCloy deelde aan de pers mede, dat de Duitse legers in Normandië thans „danig aan flarden zijn in de val welke om hen heen gesloten werd nabij Falaise" en het niet zeer waarschijnlijk is, dat zij ergens ten Westen van de rivier de Seine stand zullen houden.

McCloy zeide, dat de invasie van Zuid-Frankrijk het plan thans een dag vooruit is. Hij gaf te kennen, dat de samenwerking tussen de Franse strijdkrachten in het binnenland zo uitgebreid is, dat men bijna kan spreken van een algemene opstand tegen de nazies. (Washington, (AP) 17.8).

PANIEK IN VICHY.

Er heerst paniek in Vichy, dat nog de officiële zetel van Pétains regering is, hoewel de meeste cabinetsleden reeds naar Berlijn gevlucht zijn.

Een bericht uit Annecy in het Zwitserse blad „Der Bund" zeide, dat 500 manschappen van de Franse Mobiele Garde een aanval tegemoet zien van Franse patriotten, die het gebied beheersen en alle wegen geblokkeerd hebben met uitzondering van die naar Clermont Ferrand waar de hotels vol „collaborateurs" en vluchtelingen zijn. (Bern, (AP) 17.8).

De Statenvergadering.

OVERZICHT.

In een historische vergadering is gisteravond de nieuwe landsverordening inzake echtscheidingen erdoor gekomen. Een amendement werd ingediend (betreffende hangende processen) en ook dit kwam erdoor, omdat op den Voorzitter en De Jongh na allen er vóór waren en het Bestuur bij monde van zijn vertegenwoordiger verklaarde „zich erbij neer te leggen".

Hiermede hebben onze Curaçaose Staten een stap gezet op de weg om de verwildering onzer zeden tegen te gaan en een woord van hulde past zeker aan den Voorzitter en aan de voorstemmers, w.o. Dr. Maal.

Tegen stemden Alfred S. („Defensor libertatis") Senior, Frederik A. Vromans en F. J. Quant Kwartsz. Henny Eman verwijderde zich voor de stemming en kwam na afloop terug, een geste die algemene afkeuring kreeg en zeker onwaardig aandoet in een Statenzaal. Dat Dr. Maal voorstemde wekte algemene verbazing, maar stemt dankbaar, dankbaarder dan ten aanzien van die katholieken in de Staten, van wie wij gaarne nog eens een extra woord verwacht zouden hebben, met name van een deskundige op dit gebied als van Rechter Desertine, die helaas in alle talen zweeg en alleen zijn ja-woord gaf

Van levendig politiek leven kan men overigens niet spreken. In de te kleine en daarom voor een Volksvertegenwoordiging te weinig repraesentatieve zaal, die bovendien nog door een machinerie ontsierd wordt, is debat uitzondering. Wie wat zegt, doet dit meestal voor zichzelf zelden of nooit valt de een den ander aan. Dr. Arends is de regelmatige uitzondering, wanneer hij zijn landgenoot Eman bestrijdt. Henny Eman had gezegd zijn handen te wassen en geen gelegenheid te hebben gehad de volksmening te peilen, waarop Dr. Arends hem artikel 85 van de Staatsregeling onder ogen bracht, waarin gezegd wordt, dat de Statenleden „naar eer en geweten, zonder last of ruggespraak stemmen."

Deze quaestie is al zo oud als 1814 en hoewel Eman met ruggespraak kennelijk iets anders bedoelde dan de Staatscommissie van 1814, was het juist van Dr. Arends Eman op zijn vreemde houding in dezen te wijzen. Hoe sober dit debatje ook was, het was een oase in de woestijn, waarin ieder voor zich schijnt te praten. Misschien is dit gevolg van het feit, dat veel te veel in de afdelingen besproken wordt, zodat het publiek in de openbare vergaderingen voor een voldongen feit wordt geplaatst. Dit achten wij niet juist, omdat het publiek hierdoor te weinig gelegenheid heeft te controleren wie zijn belangen het best en het meest behartigt. Vooral nu de verkiezingen volgend jaar weer komen, zou men dit toch wel eens willen weten. Aan zwijgers hebben wij niets. Bovendien zou wat meer openbaarheid de publieke belangstelling voor onze Staten bevorderen.

Behalve Senior, die zeide tegen te zullen stemmen, uit twijfel of de landsverordening doeltreffend is, is de enige, die gesproken heeft De Jongh, die Bonaire vertegenwoordigt, juist het eiland, waar het echtscheidingseuvel niet bekend is. In een met fijn pathos uitgesproken rede bracht De Jongh hulde aan den Voorzitter voor zijn woorden, waarbij De Jongh, als vader, het ideële met het practische, nl. het nut van de bestrijding der echtscheidingen, met het graven van putten, wist te verbinden.

De Vertegenwoordiger van het Bestuur Kwartsz sprak een gedc-

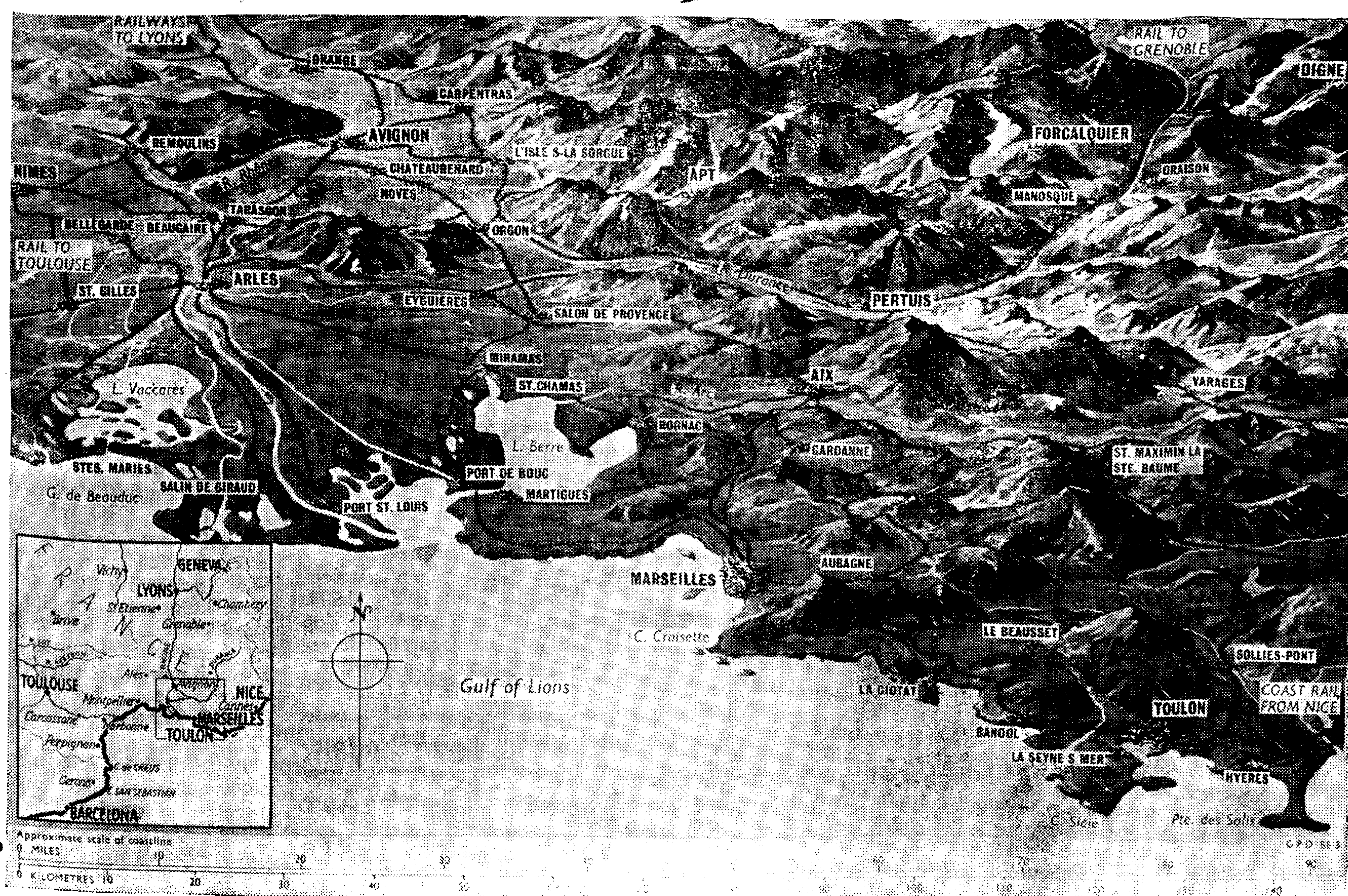
Het nieuws van vandaag.

Generaal Patton hoeft niet meer op zijn „jeep" te gaan staan om de Eiffeltoren te zien bij helder weer, zó dicht is hij Parijs reeds genaderd. Het is zelfs waarschijnlijk, dat hij de hoge Sacré Coeur nog eerder zag, maar de Noordamerikaanse correspondenten, die zijn leger vergezellen, schrijven natuurlijk over de Eiffeltoren, omdat daarheen zich in vóór-oorlogse jaren de schreden van Noordamerikaanse toeristen natuurlijk het eerst begaven.

Volgens berichten, die de vijandelijke radio omroept, biedt de Franse hoofdstad thans een triest beeld. De Lichtstad is 's avonds practisch geheel verduisterd, niet om veiligheidsmaatregelen, doch wegens gebrek aan electrische stroom. De bevolking lijdt honger en krijgt grotendeels haar voeding van gaarkeukens op straat. Dat zal hopelijk spoedig allemaal veranderen, wanneer de „Boche" eenmaal verdreven is. De berichten uit het Hoofdkwartier geven te kennen, dat de Duitsers zich thans meer in Noordelijke richting terugtrekken van het gebied van Falaise en Argentan in een poging om over de Seine te ontkomen aan de dodelijke greep der Geallieerde legers. In Bretagne is de citadel van St. Malo eindelijk gevallen. Elders in Midden-Frankrijk wordt de opmars voortgezet na de verovering van Orléans, de stad van Jeanne d'Arc, bij welker beeld gisteren de gehele dag betogingen werden gehouden door het volk.

In Zuid-Frankrijk is het strandhoofd uitgebreid volgens officiële berichten. Men rukt op in de richting van de grote havensteden Toulon en Marseille (zie de kaart) en door de Duitse radio werd heden gemeld, dat nieuwe landingen werden uitgevoerd aan weerszijden van Toulon. De Geallieerde voorhoede is reeds bijna 50 kilometer diep het land binnengedrongen en het aantal gevangenen bedraagt naar schatting reeds 7000. Voortdurend worden versterkingen aangevoerd en in feite werd door een zegsman verklaard, dat de verrichtingen sneller voortgang maken dan in het plan van Generaal Wilson voorzien werd.

In Oost-Europa staan de legers van Generaal Tsjernyakhovsky thans aan de Oostpruisische grens na een hernieuwing van de opmars. Een stroompje scheidt de Russen nog van het Duitse grondgebied, volgens de berichten uit Moskou. Duitse tegenaanvallen in het gebied van Warszawa worden afgeslagen en zelfs schijnen de troepen van Rokossovsky hier weer naar voren te dringen.

De Geallieerden in Zuid-Frank rijk rukken thans langs de kust op naar de grote havensteden Tou lon en Marseille, welke men op deze kaart ziet. Volgens de Dui tse radio zouden de Geallieerden een nieuwe landing hebben uit gevoerd aan weerszijden van Toulon.

cumenteerde rede uit. Wie Sprockel en Kwartsz hoorde, gevoelde, dat het een en dezelfde geest was die in beiden werkte.

De Vertegenwoordiger van het Bestuur sprak woorden naar ieders hart, ook al betreurt ieder het, dat als gevolg van een volkomen verouderd en in de tijd der Westindische compagnie thuis behorende inrichting als het huidige gouverneurschap, zulk een vertegenwoordiger slechts His Master's Voice is. In dit geval weten wij het niet, maar wij weten herhaalde gevallen, vooral onder het huidige bestuur, dat de bestuursgemachtigden lijnrecht tegen eigen inzichten in een zaak moeten verdedigen. Dit behoort in een moderne samenleving niet meer te kunnen. In elk geval was Kwartsz' rede gisteravond een gedocumenteerd stuk, dat wij volledig opnemen in ons verslag, omdat het uitnemend laat zien, waarom en hoe nodig de huidige landsverordening is. Het is in een krantenartikel geoorloofd terloops te wijzen op soortgelijke toestanden elders, in een officiële verklaring doet het al heel vreemd aan, wanneer de bestuursgemachtigde naar maatregelen van een bolsjewistisch land moet grijpen voor argumenten.

Het wil ons voorkomen, dat deze passage zwak was. Evenals zijn bewijs, dat de onontbindbaarheid van het huwelijk in de opvoeding der kinderen gelegen is (hetgeen juist is, maar niet het enige argument), terwijl hij een ogenblik later verklaart, dat van de 7 aanhangige echtscheidingsprocessen slechts één paar één kind heeft en in Amsterdam de verhouding nog erger is. Wat bepaald pijnlijk aandeed, was dat de Procureur een lang stuk uit de „Miami Herald" ging voorlezen over Rusland, dat hij met even groot gemak uit de plaatselijke pers had kunnen voordragen, omdat het daar afkomstig van hetzelfde persbureau, in Nederlandse vertaling heeft gestaan. De redenen, die hiertoe leidden, zullen wij thans buiten bespreking laten. Als de krantenlezer die dit inspireerde meer gelezen had, had hij overigens in hetzelfde blad aanhalingen uit de „Herald Tribune" kunnen lezen, waarin Ruslands zienswijze als „ouderwets, zoals men nog slechts in enkele onzer Staten aantreft", wordt gebrandmerkt.

Hieruit blijkt, dat Curaçao eens te meer de weg wijst voor de handhaving van de goede zeden. Belangstelling van het publiek was er wel, maar geen enkelen jurist troffen wij. Wel vele belangstellenden, die kwamen medemaken, hoe Curaçao hier een daad stelde, waarvan de toekomst zal uitwijzen of zij inderdaad het euvel der echtscheidingen door deze Landsverordening — naar verluidt het knappe werk van Mr Sylvain Groen — inperkt maar die als zodanig getuigt, dat wij hier oprecht en van harte de grondslagen onzer samenleving niet en door niemand zullen laten ondermijnen. Wij zijn er zeker van, dat in „Londen" dit belangrijke werk van onze Staten ook naar waarde zal worden geschat.

Geen Verstekvoninssen meer op Curaçao.

Statenlid John Horris Sprocke doet een beroep op alle instanties om mede te helpen de kanker der echtscheiding te bestrijden.

Procureur Generaal Lindoro Christoforo vraagt: „Moet een nobel doel verijdeld worden, omdat valse schaamte een zuiver procesvoering in de weg staat?

„Ik was mijn handen" aldus Statenlid Eman.

Gisteravond om 21 uur kwamen de Staten van Curaçao bijeen ter behandeling van verschillende onderwerpen, waarvan wel de voornaamste was deze, welke diende om een bestaand euvel bij de echtscheidingsprocedure op te ruimen.

Namens het Bestuur waren aanwezig Meester Lindoro Ch. Kwartsz, Procureur Generaal en Meester Henri J. M. Hoogeveen, Administrateur van Financiën.

Op voorstel van den Bestuursgemachtigde werd de behandeling van de ontwerp-landsverordening regelende de samenstelling enz., enz., van de Kamer van Koophandel uitgesteld. Naar aanleiding hiervan sprak Statenlid Elias A. Römer zijn spijt uit. Dit ontwerp is reeds 6 jaar in bestudering bij het Bestuur en nog niet klaar. Dit vond de Heer Römer wel wat kras.

Ten slotte kwam als punt 9 van de agenda de ontwerp-landsverordening tot wijziging en aanvulling van de artikelen 706 en 709 van het Curaçaose Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan de beurt.

Statenlid Jan H. A. Eman verklaarde, dat dit ontwerp veel stof heeft doen opwaaien. Een ontwerp van zulk een delicate aard eist iets anders dan de persoonlijke mening van het Statenlid. Mijn persoonlijke mening, verklaarde de Heer Eman, durf ik over zulk een ontwerp niet te geven en de tijd om mij op de hoogte te stellen van de volksmening was niet voldoende. De gevolgen van de aanneming van dit ontwerp kunnen goed zijn, maar ik kan er niet over oordelen. Daarom zal het beste zijn, dat ik mijn handen was en mij van stemming onthoud.

Hierop nam **Statenlid John H. Sprockel** het woord tot het houden van de volgende rede:

Mijnheer de Voorzitter,

Het lijkt me goed, bij de algemene beschouwingen over dit zeer belangrijk ontwerp, waarover straks gestemd zal worden, ter motivering van mijn stem, na ampele overweging van de inhoud van de gewisselde stukken in het kort mijn standpunt uiteen te zetten.

Het gaat om een zeer belangrijke zaak. Het huwelijk is een der voornaamste hoekstenen van onze samenleving, het is een der pijlers, die onze maatschappij schragen. Geheel eens ben ik het met de volgende passage uit het voorlopig verslag: De overheid heeft er voor te waken, dat in haar wetgeving de hoge waarde van het huwelijk als maatschappelijke instelling tot uiting komt. Uit de wetgeving zelf moet derhalve blijken, dat het huwelijk iets meer is dan een puur contract, dat heden wordt aangegaan en morgen weer ontbonden. Ook zonder deze principiële basis zal echter toegegeven moeten worden, dat de ideale toestand, speciaal uit het oogpunt van de opvoeding der kinderen, zou zijn een levenslange huwelijksverbintenis tussen hetzelfde paar. Er zal geen verschil van mening over bestaan, dat de overheid de verwezenlijking van dit ideaal niet geheel ter vrije beschikking van partijen zal mogen laten. Reeds daarom niet, omdat het door het huwelijk beschermd belang van de opvoeding der kinderen een belang van openbare orde is.

Artikel 257 van het Curaçaos Burgerlijk Wetboek schrijft dientengevolge dan ook uitdrukkelijk voor: „Echtscheiding kan nimmer door onderlinge toestemming plaats hebben. Het is niet de bedoeling der wet om partijen te dwingen tot een door beide ondraaglijk geachte samenleving. Er is voorzien in de mogelijkheid tot een scheiding van tafel en bed, desverkiezend gevolgd door blijvende scheiding. De wet laat ook in bepaalde gevallen echtscheiding toe. De bedoeling van de voorgestelde wijziging betreft niet het materiële recht, zoals in het Curaçaos Burgerlijk Wetboek vastgelegd.

Wat beoogt deze wijziging dan?

Mijnheer de Voorzitter, wij zijn er in de laatste decennia getuige van geweest, hoe in de echtscheidings - procedure een „ontaarding" is ingeslopen. De Memorie van Toelichting geeft deze ontaarding met de volgende woorden aan: „Met gebruikmaking van een jurisprudentie van de Hoge Raad der Nederlanden — een gebruikmaking welke misbruik is geworden en zeker niet de bedoeling is geweest van dit College — wordt de facto op met ons familierecht geheel strijdige wijze voortdurend overtreden het uitdrukkelijke voorschrift, vervat in artikel 257 van het Curaçaos Burgerlijk Wetboek: „Echtscheiding kan nimmer door onderlinge toestemming plaats hebben". De overtreding door met name gepleegd door valselijk overspel te stellen en verstek te laten gaan, casu quo daartegen geen verweer te voeren".

Mijnheer de Voorzitter, hebben reeds toen deze jurisprudentie in het leven werd geroepen vele wijzen het hoofd geschud en gezegd: „Wij staan nu op het hellend vlak", de geschiedenis der echtscheidingen in de 60 jaren sindsdien heeft deze wijzen in het gelijk gesteld. En voornamelijk in deze oorlogstijd met zijn verwildering der zeden heeft het kwaad ergerlijke vormen aangenomen, die naar mijn mening ingrijpen van overheidswege noodzakelijk hebben gemaakt. Wij kunnen gerust zeggen: „Het hek is van de dam".

Meer en meer worden door de gevolgde practijk, die wetsontduiking tot een vast systeem maakt, niet alleen het gezag van het Recht en het vertrouwen in de Rechtsbedeling in het algemeen ondermijnd, maar hier speciaal en tot onberekenbaar groot nadeel van onze maatschappij „het inzicht in de fundamentele betekenis van het familierecht, waarvan het huwelijk is de bij de wet geregelde institutaire grondslag vormt, ernstig verzwakt".

Grote belangen staan op het spel, die des te ernstiger bedreigd worden, daar wij hier te doen hebben met een wisselwerking: de lossere zeden doen hoe langer hoe meer personen hun toevlucht nemen tot de gewraakte wetsontduiking, de hierdoor ontstane ondermijning van het gezag van het Recht en eerbied voor het huwelijk is het tegendeel van bevorderlijk voor de goede zeden. Zo grijpt het kwaad om zich heen. Het beeld van de sneeuwbal in de Memorie van Antwoord gebezigd is zeer treffend gebruikt. Hoe langer men wacht met het nemen van maatregelen, hoe moeilijker het kwaad te keren zal zijn. Dit blijkt ook overduidelijk uit de door enige leden naar voren gebrachte bezwaren.

Er zijn daden, Mijnheer de Voorzitter, waaraan men zich in een maatschappij met enige traditie niet schuldig kan maken, zonder zich te schandvlekken. Deze strenge afkeuring in en door de maatschappij van schandelijke daden, is een zeer goed verschijnsel. Het is een behoedmiddel tegen het kwaad. Is het kwaad eenmaal bedreven, dan zal niemand de betrokken individuën kwalijk nemen, dat zij door het betrachten van geheimhouding of door andere geoorloofde middelen de slechte gevolgen trachten te beperken. Dat is zeer menselijk; terwille van zijn goede naam is men daartoe verplicht.

Maar, Mijnheer de Voorzitter, dat degenen, die geroepen zijn, mede te werken aan de wetgeving des lands, die de maatschappij en onze maatschappelijke instellingen moeten beschermen, dat zulke personen de voor het individu slechte gevolgen van zijn schanddaad als een reden aanvoeren om een wetsontduiking goed te praten, die tot systeem geworden zeer funeste gevolgen voor de maatschappij meesleept, dat zou bij iemand, die mijn geachte mede-leden niet zo goed kent als ik ze ken, de vraag doen oprijzen, of het fundamentele familierecht bij hen niet reeds een gevoelige knak heeft gekregen.

Neen, Mijnheer de Voorzitter, de gevolgen van de overspelige moeder en haar kinderen, mogen voor den wetgever geen reden zijn om niet op te komen tegen deze ergerlijke wetsontduiking door middel van bedrog.

De overspelige mag niet met de (n) medeplichtige huwen, als dat overspel in een vonnis is opgenomen. Dit was voor enkele leden een reden om de gewraakte ontaarding bij echtscheidingsprocedures te billijken en zich te keren tegen de voorgestelde wijziging.

Mijnheer de Voorzitter, wij zijn altijd geneigd om het kwaad in onzen evenmens te minimaliseren.

Och ja, wordt geredeneerd, dat overspel is gepleegd in een ogenblik van zwakte. Moeten de mensen daar nu zo zwaar voor gestraft worden. Mijnheer de Voorzitter, wij hebben hier niet met kinderen te doen, maar met volwassenen, die het gevaar kennen. En zullen die daarbij niet gevallen voordoen, dat dat overspel opzettelijk gezocht is, om na verkregen echtscheiding een huwelijk met de (n) medeplichtige aan te gaan. En dit zou men in de hand willen werken! Een premie op de ontrouw! Vrouwenroof door de overheid gebillijkt! Ja, maar het kind! roept men uit „Het overspelige kind, dat toch reeds tengevolge van de helaas nog steeds niet gewijzigde ten zijne aanzien bestaande draconische wetsbepalingen al te zwaar boeten moet voor de zonde zijner ouders, mag toch in redelijkheid verlangen, om, al kan het dan niet gewettigd worden, ten minste van een regelmatig huisgezin deel uit te maken?"

Mijnheer de Voorzitter, ik vraag: „En de andere wettige kinderen dan, die de overspelige had voor zijn (haar) val, wordt dan niet gevraagd, wat voor hen de gevolgen zijn van het gepleegde overspel en de ontrouw. Mijnheer de Voorzitter, ik vind het verbod van huwelijk met degene, met wie van overspel is overtuigd bij rechterlijk vonnis, een zeer goede, gezonde maatregel. Ik sta er dan ook verbaasd over, dat in Nederland rechtsgeleerden gevonden worden, die dit wettelijk verbod positief immoreel noemen. Dat zal men zestig jaar geleden niet gezegd hebben. Wij zien in deze uitspraak, hoe diep de gevolgen van de gewraakte wetsontduiking hebben ingevreten.

De tegenstanders van het onderhavige ontwerp beweren, dat de wet toch ontdoken zal worden, niettegenstaande de voorgestelde wijziging, en wat erger is, dat de middelen, die ter ontduiking openstaan, bedenkelijker zijn en heel wat meer in strijd met de goede smaak dan het onder de vigerende bepalingen gevolgde systeem van verstek laten gaan.

Een voorbeeld, niet aan de gewisselde stukken ontleend. „Een echtpaar, welks huwelijk naar beider overtuiging „hopeloos mis" is, wenst te scheiden, teneinde ieder een nieuw leven op te bouwen. Geen van beide heeft overspel gepleegd.

Het paar wendt zich tot een advocaat, die het volgende advies geeft: Indien gij de actie instelt naar oude trant, dan zal de rechter een onderzoek instellen naar de waarheid van het te stellen overspel. Als u er alles voor over heeft om te scheiden, zal u (dit vermeedelijk tot den man) overspel moeten plegen, niet in schijn, zoals men wel in Engeland doet, maar een waarecht overspel, dat eventueel door getuigen onder ede bevestigd kan worden. Zorg echter, dat het bestaan erer afspraak niet bewezen zal kunnen worden, spreek derhalve met niemand over de zaak en richt deze zo in, dat de vrouw bijvoorbeeld door een toevallige omstandigheid het door de man gepleegde overspel ontdekt. U zult derhalve om uw doel te bereiken niet alleen de immorele daad van overspel moeten stellen, maar bovendien voor de rechtbank apart moeten liegen. Het spijt mij, u geen minder immoreel advies te kunnen geven, maar ik durf anders geen verantwoordelijkheid voor een goede uitslag op mij te nemen".

Mijnheer de Voorzitter, als een advocaat op Curaçao zo'n advies zou geven, na aanneming van het onderhavige ontwerp, dan is hij in mijn oog iemand zonder eerbied voor wet of moraal, iemand zonder zedelijke grondslag, iemand zonder enig schaamtegevoel. En de persoon, die zich niet ontziet overspel te plegen om echtscheiding te krijgen, staat op zodanige trede op de zedelijke ladder, dat hij dat feit ook wel om andere redenen zal plegen. Laten wij elkaar daaromtrent niets wijs trachten te maken, en niet wegens een dergelijk iemand een nuttige wetswijziging achterwege laten. Als een echtpaar, welks huwelijk naar beider overtuiging „hopeloos mis" is, een einde wil maken aan die hopeloze toestand, zich tot een advocaat wendt, kan die advocaat hun toch het advies geven: „Beste mensen, jullie zijt reeds twee jaren getrouwd. Probeer het eens met de scheiding van tafel en bed".

Mijnheer de Voorzitter, de wet geeft een oplossing voor de hopeloze gevallen in het huwelijksleven. Na twee jaar gehuwd te zijn geweest, kunnen de echte lieden met wederzijds goedvinden scheiding van tafel en bed krijgen, waarna na vijf jaar volledige scheiding kan volgen, zonder practijken „immoreel om zich zelf en om de weerzinwekkende cynische wetsontduiking, waarop ze berusten".

Maar bij scheiding van tafel en bed, kunnen de partijen geen nieuw huwelijk aangaan. Als dit de reden is, waarom men in de meeste gevallen algeheel wil scheiden, dan concluderen wij, dat men in de meeste gevallen wil scheiden om te trouwen. Ik wil er even op wijzen, mijnheer de Voorzitter, dat er zeer velen zijn ook trouwlustigen, die nooit getrouwd zijn en nooit zullen trouwen: degenen, die voor hun ouders, broers of zusters moeten zorgen en daarom niet trouwen; zovelen, die te weinig verdienen om te trouwen, zovelen, die door ziekte niet kunnen trouwen, zovele vrouwen, die nooit in de gelegenheid komen om te trouwen.

Mijnheer de Voorzitter, indien men toegeeft aan het verlangen van degenen, die willen scheiden om opnieuw te trouwen, op de manier, waarop dit nu gebeurt, dan betekent dat een groot gevaar voor onze maatschappij. Ik heb gewezen op de funeste gevolgen. In Rusland heeft men de proef gewaagd, men is er van terug gekomen. Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht. In Rusland kon men ervan terugkomen. Wij kunnen in dit stadium al moeilijk terug, laat staan later, als het huwelijk ten slotte aan de minachting zal zijn prijsgegeven. Daar gaat het heen. Dit gevaar is niet denkbeeldig. De vijand, die wij in ons midden koesteren, is des te gevaarlijker naarmate hij langzamer zijn verwoestend werk verricht.

De grootste voorzichtigheid moet betracht worden met citaten aanhalingen uit compilaties, die met een bepaald oogmerk zijn samengesteld. Nog grotere voorzichtigheid moet in acht genomen worden met recensies of verwijzingen naar uitlatingen van personen, die al meer dan 20 jaren overleden zijn en geen oordeel hebben kunnen uitspreken over toestanden, zoals wij die thans kennen.

Als men het oorspronkelijke stuk gaat lezen en let op het verband waarin de daaruit geciteerde passage daarin voorkomt, komt men vaak tot geheel andere conclusies omtrent wat de schrijver eigenlijk wil.

Voor gewoonterecht, mijnheer de Voorzitter, is niet alleen nodig een aantal handelingen, maar ook de overtuiging, dat die handelingen verricht worden ter voldoening aan een morele plicht, een zedelijk norm, die niet in de wet is opgenomen. Overspel, echtbreuk, scheiding van de huwelijkstrouw is een onzedelijke daad. En een onzedelijke daad kan men nooit voorwenden ter voldoening aan een zedelijke norm. En de overtuiging bestaat hie evenmin, integendeel. Zeer velen ergeren zich aan de practijk, die men hier ingang tracht te doen vinden, nemen er aanstoot aan en spreken er openlijk schande over.

En zo naderen wij het concordantie-beginsel. Dit is geen absoluut beginsel dat slaafse navolging eist. En bovendien mag men zich nooit op een beginsel beroepen om de wet te ontduiken of om er openlijk mee de spot te drijven. De echtscheiding, zoals dit instituut in het Burgerlijk Wetboek geregeld is, wordt niet aangetast; slechts misbruiken, die in het procesrecht zijn ingeslopen, worden beteugeld. De misbruiken, die helaas in het moederland zijn ontstaan wil men hierheen overbrengen met een beroep op een beginsel; met al onze krachten moeten wij ons verzetten tegen het binnensmokkelen van dat onkruid.

Mijnheer de Voorzitter, laten wij ons niet vastklemmen aan het concordantie-beginsel als aan een strohalm. Er is periculum in mora. Ik geef gaarne mijn stem aan dit ontwerp en van der plaats moge ik een beroep doen op alle instanties: de geestelijken of voorgangers van de verschillende kerkgenootschappen, de pers, de rechters, de advocaten, alle weldenkenden om mede te helpen deze kanker der echtscheiding te helpen bestrijden. De wet alleen is daartoe niet in staat, dit zij toegegeven. Met vereende kracht samenwerkend kan veel bereikt worden tot welzijn van de Curaçaose maatschappij. Laat de aanneming en vaststelling van de voorgestelde wijziging het sein zijn voor de gemeenschappelijke actie.

Na deze rede nam **Dr. Jacob R. Arends** het woord om de motieven van den Heer Eman om zich te onthouden van stemming te weerleggen. Des Heren Emans motief, dat hij geen voldoende tijd had om ruggespraak te houden, is in strijd met de Curaçaose Staatsregeling art. 85, waarin gezegd wordt, dat de Statenleden naar eer en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, door wie zij zijn gekozen of benoemd, behoren te stemmen.

Statenlid John A. de Jongh wees nog in het biezonder op het

(Wordt vervolgd op pag. 4)

EEN ARGENTIJNSE VERKLARING.

De Argentijnse Ambassade te Washington maakte bekend, dat zij door de Argentijnse regering gemachtigd werd de volgende verklaring af te leggen: „Met het oog op geruchten, die het traditionele prestige van Argentinië, ontleend aan de getrouwe en ononderbroken naleving van zijn contractuele verplichtingen, zouden kunnen schaden, heeft de Argentijnse regering in een cabinetsvergadering welke heden (Donderdag) gehouden werd, besloten de volgende verklaring uit te geven: Argentinijs of buitenlands kapitaal dat belegd is in het land zal in geen geval onteigend worden tenzij door onderhandeling en volgens wettelijke procedures. Alle geruchten omtrent eenzijdige maatregelen in verband daarmede moeten worden beschouwd als volkomen ongegrond." (Washington, (AP)

ZO GOED ALS VERWACHT KAN WORDEN.

Luitenant Generaal Jonathan Wainwright, Bevelhebber op Bataan toen het Noordamerikaanse verzet daar ten einde kwam en gevangene der Japanners, heeft aan een ondervrager van het Rode Kruis medegedeeld, dat de condities in zijn kamp op Formosa „zo goed zijn als redelijk verwacht kan worden". (Washington, (AP) 17.8).

BUITENLAND.

DE FRANSE STRIJDKRACHTEN IN ZUID-FRANKRIJK.

door

Josep Dynan.

Herboren en herbewapend heeft het Franse leger zijn eerste stap over zee toegebracht voor de bevrijding van het moederland. Deze zwaar bewapende gevechtseenheid ontscheepte zich aan de Riviera achter de ervaren Noordamerikaanse divisies en verleent een krachtige steun bij de Geallieerde opmars naar het binnenland. De aanval van het Noordamerikaanse voetvolk was gaande toen de schepen met de Franse afdelingen uit Noord-Afrikaanse havens de verzamelplaats voor de kust nabij een schilderachtige badplaats bereiken.

Na maanden van wachten en oefenen kwamen de Fransen aan land onder een scherm van vliegtuigen en een geconcentreerd vuur van het vlootgeschut.

Velen zagen hun land voor het eerst na vier jaren. Vele officieren en manschappen vochten in de hanhopige slagen in 1939 en 1940 en ontsnapten. Met Noordamerikaanse tanks, tankverdelgers en geschut hebben zij langer dan een jaar geoefend in Noord-Afrika. Tot de officieren behoren twee zonen van den vroegeren Fransen Opperbevelhebber: Kapitein Henri Giraud van een verkenningsafdeling en Luitenant Bernard Joseph Giraud van een tankcorps. Hun vader, Generaal Henri Giraud, nam afscheid van hen in Oran.

De Fransen die wekenlang de vrees hadden geuit, dat de Duitsers verslagen zouden zijn vóór de landingen in Zuid-Frankrijk, hadden een gemeenschappelijk gevoelen: „Wij zijn blij hier op tijd te zijn".

Een golf van teleurstelling ging echter door alle gelederen kort vóór de aankomst toen vernomen werd, dat een Franse pantserdivisie in Normandië in de strijd was geworpen. Deze Fransen kregen lang geleden de belofte, dat zij de eerste Franse gevechtsafdeling zouden zijn, die naar het moederland terug zou keren. Doch van den divisie-commandant tot den laagsten soldaat gaven allen hun tevredenheid te kennen bij de ontscheping in Frankrijk om den vijand wederom te kunnen bestrijden. „Wij zijn blij over de Geallieerde aanvallen", verklaarde een Luitenant, „doch wij verlangen dat de bevrijding ten minste gedeeltelijk door ons za geschieden. Wij willen revanche nemen op de Duitsers voor de nederlaag in 1940."

De Franse afdeling, die hier aan land kwam, is zwaar bepantserd en kwam droog aan land over drijvende kaden van een armada van oorlogsschepen en landingsvaartuigen, die zich tot de horizon uitstrekten.

Constructie-bataljons van de Noordamerikaanse marine werkten reeds met wegschaven om het strandgebied en het achterland vrij te maken waar het granaatvuur de prikkeldraadversperringen in de modder had begraven en slechts verbrande boomstammen had laten staan.

Langs de gehele kust waren de gebouwen gehavend. Een groep van 60 Duitse gevangenen kwam in ganzenstap een palissade binnenstappen aan de overzijde van de weg. Er waren enkele burgers onder. „Er zijn Fransen die de Duitsers helpen", legde een Noordamerikaanse soldaat uit. De Franse officieren keken met verbazing en afschuw toe. De eerste Franse burger, die de Franse troepen aantroffen, herkende hen niet als zonadig. In het kort: hij reed kam voorbij op een fiets zonder het hoofd om te wenden. Doch de volgende was enthousiast — in feite was hij dronken. In een verkreukeld, vuil hemd stond hij voor een hoop wrakstukken aan het strand met een fles te zwaaien en hij poogde de Franse soldaten te omhelzen en te kussen.

Het lossen der schepen met het gekletter en gerommel van de grote gemechaniseerde oorlogsmachine duurde de gehele nacht voort. (Met de Franse strijdkrachten in Zuid-Frankrijk; in een vertraagd telegram van 16 Augustus, (AP) 17.8).

FRANSE BURGERS VORMEN DE DOOD.

Een Afgevaardigde van het Noordamerikaanse Congres, die teruggekeerd is van het front in Normandië, zeide, dat door de Geallieerde beschieting van het door de Duitsers bezette Caen 7500 Franse burgers gedood werden. De Fransen waren gewaarschuwd om het kustgebied te ontruimen, doch de Afgevaardigde Scott vertelde, dat een eerste Geallieerde bestoking het leven broofde van 2500 personen en dat de burgers, die terugkeerden na het platteland opgevucht te zijn, overvallen werden bij een nieuwe beschieting waardoor nog 5000 gedood werden. (Washington, (AP) 17.8).

RUSSEN BEREIKEN DE GRENS VAN OOST-PRUISEN.

Geheel Rusland wacht met spanning op het nieuws van de oversteek van de grens van Oost-Pruisen, waar de Duitsers, volgens de berichten van heden, verwoed tegenstand bieden met mobiele kanonnen en grote groepen voetvolk. Volgens berichten uit het strijdgebied kwamen de troepen van Generaal Tsjernakhovsky aan de grens bij de rivier de Sjespuja, een kleine doch snelle stroom. „Rode Ster" zeide, dat een harde klap aan de Duitsers werd toegebracht aan het Oostpruisische front bij het dorp Yanki. De aanval kwam van achteren en veroorzaakte een Duitse terugtrekking. De Duitse tank-divisie „Groter Duitsland" zou volgens „Izvestia" aan de grens zijn verslagen. Honderd tanks werden vernield of beschadigd binnen de laatste 24 uren. De correspondent van „Izvestia" zeide, dat de Duitsers allerlei afdelingen laten aanrukken om een doorbraak naar het gebied van Oost-Pruisen te voorkomen. Hoewel dit gebied in het brandpunt der belangstelling staat is het niet onwaarschijnlijk, dat iets vreselijkers in petto gehouden wordt voor de Duitsers. Militaire waarnemers hielden de blik gericht op de verschrikkelijke tankslag ten Oosten van Warszaka en ten Noorden en ten Zuiden van de hoofdstad langs de Wisla. Ten Noord-Westen van Sandomierz dringen de Russen reeds gestadig vooruit na 20 plaatsen veroverd te hebben binnen 24 uur. Een doorbraak in dit gebied zou de Duitse verbindingslinies met Warszaka aan een aanval blootstellen en een groot deel van het Duitse leger bedreigen (Moskou, (AP) 18.8).

NIEUWE GEHEIME DIENST VAN HIMMLER.

Van betrouwbare zijde wordt gemeld, dat Heinrich Himmler een nieuwe geheime dienst heeft ingesteld om dagelijks rapporten te maken van alle belangrijke Duitse ambtenaren. (Aan de Duitse grens, (AP) 17.8).

— **Edward Ball** seint van de „weg naar Parijs", dat patrouilles van Noordamerikaanse pantserstrijdkrachten reeds in de omgeving van Parijs opereren alsook tussen Parijs en Charters. De Eiffeltoren is reeds in zicht. Authon, vlak ten Westen van Etampes, werd veroverd door een van Generaal Pattons pantsercolonnes in een snelle opmars van 34 kilometer vlak ten Oosten van Chartres.

— **Het Geallieerde** Hoofdkwartier maakt bekend, dat de Geallieerden Bassenville ten Oosten van de rivier Dives en op 5 kilometer ten Noord-Westen van Troarn veroverd hebben, alsook Vendome, op 70 kilometer ten Zuid-Oosten van Le Mans. De opening van de val bij Falais is nog maar 3 tot 5 kilometer breed.

— **In de afgelopen** nacht vielen Mosquito's van de Raf Mannheim aan. Er werden mijnen gelegd in vijandelijke wateren.

— **Het Geallieerde** Hoofdkwartier in Rome maakt bekend, dat de Noordamerikaanse verliezen bij de invasie van Zuid-Frankrijk minder dan 300 man bedragen. In Italië zelf is er geen verandering in de toestand, behalve dat in de Adriatische sector een dorp bezet werd, dat door de Duitsers verlaten was.

— **Een uitzending van de NBC uit Moskou meldt, dat het Rode Leger door de grens van Oost-Pruisen Duitsland is binnengerukt.** De radio zeide, dat de **terugtrekkende Duitsers hun eigen steden en dorpen langs de grens van Oost-Pruisen in brand steken om het gebruik ervan door de oprukkende Russen te beletten.**

— De radio van Parijs heeft reeds bijna 24 uren gezwegen tijdens de perioden voor de nieuwsuitzendingen. In plaats van nieuws te horen, werd op de golflengte van Radio-Parijs geschreeuw gehoord van „Sie kommen!" (Ze komen). Radio-Vichy speelde hedenmorgen dansmuziek in plaats van nieuws te geven. Touluose gaf eveneens dansmuziek.

HEDENAVOND BELANGRIJKE VERGADERING IN DE CLUB VAN J.P.F.

Op initiatief van de redactie van „Jong Suriname" zal hedenavond in de Club van J.P.F. een belangrijke samenkomst plaats vinden ter bespreking van een welvaartsplan voor Suriname. Een ontwerpplan, dat is samengesteld op grondslag van meningen, die door verschillende schrijvers te kennen werden gegeven in „Jong Suriname" onder het hoofd „Hoe helpen wij Suriname?", zal door den Heer Theo A. Simoons ontvouwen worden. Men zegt ons, dat niet alleen Surinamers, doch allen die iets voor Suriname gevoelen, hedenavond welkom zijn op de vergadering.

GOEDE KLANT VOOR DE SLAGERS.

Circus Atayde speelt morgenavond.

Op het terrein bij het voormalige Quarantainegebouw is gisteren de eerste tent opgeslagen. De gehele middag en avond was het druk van mensen en kinderen. De grote ronde tent, die er gisteren stond, is bestemd om de dieren in tentoon te stellen. Te beginnen met vanmiddag kan iedereen de dieren gaan bezichtigen. Gisteren liepen ze — voor zover niet gevaarlijk — rond. De olifant sliep, maar stond natuurlijk direct op, toen de Pers eraan kwam. De ponies bleken weinig belangstelling hiervoor te hebben.

De wilde dieren eten per dag 100 kilo vlees op. Men vertelde ons, dat het op Curaçao veel gemakkelijker te krijgen is, dan in Venezuela. In Venezuela kan men na des morgens 9 uur niets meer krijgen. Hier is overvloed. Lastiger is het gras voor de olifant te krijgen. Deze olifant eet per dag een waarde van 50 gld., het is dus een dure pensiongast.

Het circus reist al 30 jaren de gehele wereld rond. De leiders zijn Mexicanen, maar verder werkt er van alles mede. Ons stond een Zwitser te woord. Gedurende de oorlog zijn ze in Zuid-Amerika gebleven en daar ging het nog met het vervoer. Maar na zo lange tijd, moesten ze vanzelfsprekend elders eens vertier zoeken. De reis van Venezuela naar Curaçao alleen kost al meer dan 10.000 G., nog afgezien van de schade doordat men zijn eigen personeel niet kon medebrengen. Het eigen personeel zet alle tenten en toebehoren in minder dan een dag op. Ze zijn er zo geoefend, dat het circus meestal in de ochtend ergens aankomt en dan meteen des avonds kan spelen. Nu verliezen ze al drie dagen met het opzetten. De eigenlijke kunstemakers zijn er nog niet; die komen Zaterdag met het vliegtuig. Men speelt Zaterdagavond, maar voordien kan de gehele dag bezichtigd worden.

Hoe lang ze blijven weten ze zelf nog niet; zo lang er zaken te doen zijn, zeide onze geleider. Ook over de entreeprijs wisten zij nog niets; dat hangt ervan af hoeveel het gouvernement ons belast en hoeveel onkosten wij hier hebben. Het laat zich aanzien dat die niet gering zijn.

De plaats voor het circus is zeker niet kwaad gekozen. Het zal geen pret zijn voor de omwoners om kooien met brullende leeuwen in de buurt te hebben wanneer zij hun siësta houden of des avonds willen gaan slapen. Op het Van Walbeeckplein, waar vroeger eens een circus stond was de plaats nog veel ongeschikter, d.w.z. voor de omwonenden en daar dient onzes inziens in de eerste plaats rekening mede te worden gehouden. Als plek midden in de stadskom is het wel beter gelegen.

DE AMIGOE WORDT VOORGELEZEN.

Gisteravond omstreeks half negen werd een landzaat zo getroffen door de editie van Dagblad Amigoe di Curaçao, dat hij voor zijn winkeltje aan de Rode Weg de krant ging voorlezen.

De toon was ietwat prekerig en soms moest de man kuchen. De intonatie was buitengewoon rijk aan toonhoogten. Eerst werd het Nieuws van Vandaag was voorgedragen — als was er niets aan het handje gingen enkele omstanders gewoon door met het hunne — kwam een korte toelichting in het Papiament, daarna enkele telegrammen. Ook werden stukken uit La Cruz voorgedragen.

Wat is de ratio van dit ontgruwelijk euvel der echtscheidingen, staafde dit met voorbeelden en duidde vooral op het leed der kinderen. Het Statenlid betreurde het zelfs, dat het Bestuur niet tot drastischer maatregelen overging om dit maatschappelijk kwaad uit te roeien en hierbij verklaarde hij, dat de Statenleden toch niet alleen voor de stoffelijke belangen van het volk, maar vooral ook voor de zedelijke belangen moesten zorgen. Zeer gaarne zal het Statenlid zijn stem aan dit ontwerp geven.

Hierop kreeg de Bestuursgemachtigde Meester Lindoro Ch. Kwartsz het woord als volgt:

Weinige wetsvoorstellen hebben op dit eiland zoveel stof doen opwaaien en aanleiding gegeven tot zoveel misverstanden als dat waarover uw College straks te beslissen zal hebben. Noch het een noch het ander was echter nodig geweest. Het ligt niet op mijn weg om hier al die opgewaaide stof te doen bezinken, noch om al die misverstanden welke niet in de boezem van uw college ontstaan zijn, in het reine te brengen. Evenmin wil ik hier ontzenuwen alles wat in plaatselijke bladen daarover geschreven is; het kan zeer verdienstelijk zijn tientallen citaten bij elkaar te garen tegen de strekking van dit ontwerp; erg moeilijk zal het niet zijn eveneens tientallen citaten ten gunste van het ontwerp bij elkaar te krijgen.

Wel acht ik het noodzakelijk 2 misverstanden uit de weg te ruimen. In de eerste plaats gaat het hier niet om het materiële recht en in de tweede plaats is het Bestuur niet tegen echtscheiding als de enige uitweg om een hopeloze huwelijksverhouding tot een oplossing te brengen.

Het Bestuur heeft tot zijn grote voldoening geconstateerd — en het had ook niet anders kunnen verwachten — dat uw college er volkomen mee eens was, dat de misstanden welke in de procesvoeringen bij echtscheidingen heersen, niet langer geduld kunnen worden. Enkele leden van uw college schijnen echter bezwaar te hebben tegen de wijze waarop het Bestuur zich de oplossing daarvan heeft voorgesteld. Ik wil proberen enkele punten op te helderen.

A. 1o. Dit ontwerp gaat niet over echtscheidingen, doch over het niet langer te tolereren misbruik, dat gemaakt is van het u allen welbekende arrest van den Heer P. van 1883; derhalve over de wijze van procesvoering welke in echtscheidingen wordt gevolgd;

2o. er wordt aan het materiële recht, dus het recht regelende het wezen van het huwelijk niets veranderd;

3o. het ontwerp beoogt handhaving van het materiële recht en wel handhaving van het verbod om echtscheiding te verkrijgen bij onderling goedvinden en daarom dient het procesrecht dienaangaande te worden gewijzigd.

Dat er misbruik van het arrest van 1883 wordt gemaakt moge u uit de enkele voorbeelden, welke ik u zal aanhalen, genoegzaam blijken:

In Amsterdam liep het aantal echtscheidingen op van 1916 tot 1936, dus in 20 jaar, van 185 tot over de 500; derhalve verdriedubbeld! Op het eiland Curaçao was het aantal echtscheidingen 10 jaar geleden in totaal 8; dit is vorig jaar opgelopen tot 81. Terwijl het inwoneraantal van 50.000 opliep tot 75.000, dus met 50% toenam, nam het aantal echtscheidingen toe met ruim 1000%!!

Had het aantal echtscheidingen gelijke tred gehouden met het inwoneraantal, dan hadden er niet 81 doch slechts 12 echtscheidingen plaats moeten vinden; opgemerkt wordt bovendien dat in 1943 tweemaal zoveel echtscheidingen plaats vonden als in het jaar daarvoor, terwijl het inwoneraantal practisch gelijk bleef. De laatste 3 weken zijn er liefst 7 acties tot echtscheiding ingediend waarvan 1 inmiddels reeds is toegewezen. Wat een haast. Als dat zo door gaat, betekent dit alleen al op het eiland Curaçao, ongeveer 120 echtscheidingen per jaar. Ten slotte wordt opgemerkt dat de abnormale toeneming vooral in de laatste 2 jaren plaats vond.

Wat is de radio van dit ontwerp nu eigenlijk? Drieërlei:

1o. eerbied voor de wet afdwingen;

2o. de rechterlijke macht doen respecteren;

3o. het algemeen belang dienen.

Ad 1. um: artikel 257 Burgerlijk Wetboek, dat een bepaling van openbare orde, dus van dwingend recht inhoudt, zegt: echtscheiding bij onderling goedvinden kan nimmer plaats vinden. Als er ooit een bepaling van openbare orde heeft bestaan, waar brutaal en openlijk de spot mee gedreven wordt, dan is het wel deze. Wat zien wij gebeuren? Teneinde deze bepaling te ontduiken, wordt maar gefingeerd dat er overspel gepleegd is; partijen komen in alle gemoedelijkheid overeen, dat een hunner overspel op zich neemt; deze krijgt meestal zelfs een vrijgeleide van de andere echtgenoot mede ,dat hij in feite toch geen overspel heeft gepleegd.

Een feit is, dat de meeste echtscheidingen niet plaats hebben om een eind te maken aan een ondragelijke huwelijksband — daar heeft het Bestuur hoegenaamd niets op tegen — doch omdat een derde in het spel komt Ik heb het eens zeer treffend horen qualificeren: deze mensen scheiden niet om te scheiden, doch zij scheiden om te trouwen. Het behoeft geen betoog, dat een dergelijke openlijke terzijdestelling en bespotting van een bepaling van openbare orde ontoelaatbaar is;

ad 2 um: men vindt het onfatsoenijk om op grond van overspel te scheiden van een vrouw die op overspel betrapt is; dat is onfatsoenlijk, dat doet men nu eenmaal niet. Maar men vindt het niet onfatsoenlijk en doet het zelfs bij voorkeur en doelbewust om de peiler waarop ieder behoorlijke maatschappij rust, een volkomen eerlijke en onbevangen rechterlijke macht, een rad voor de ogen toedraaien. Men wordt vaak als een ridderlijke held aangemerkt als men een overspelige vrouw sauveert, maar men schenkt geen seconde aandacht aan het feit dat deze ridderlijke figuur den rechter een vals vonnis heeft doen wijzen. Heel veel eerbied voor een rechterlijke macht, die zo gemakkelijk en vlot voor de gek gehouden kan worden, zullen de scheidenden wel niet hebben. Ik wens hier nadrukkelijk vast te stellen: opzettelijk den rechter een rad voor de ogen draaien en een valse uitspraak uitlokken om opzettelijk de wet te ontduiken is ontoelaatbaar;

ad 3 um: dat het ontwerp in het belang van de gemeenschap is, is onloochenbaar. Vaak hoort men: wat bemoeit de overheid zich toch met mijn huwelijk en mijn echtscheiding?

Mijnheer de Voorzitter: het is pertinent niet „mijn" huwelijk en „mijn" echtscheiding; deze instituten zijn primair van openbare orde en raken rechtstreeks de gehele gemeenschap. Om maar een heel prozaïsch voorbeeld te noemen; dat niet eens van openbare orde is: het is mijn auto, maar daarom kan ik daarmee niet rijden zoals ik wil. Ik moet mij houden aan de verkeersregels die voor de algemene veiligheid in het leven geroepen zijn, of ik het aangenaam vind of niet. Er was maar een mens ter wereld, die precies had kunnen doen waar hij zin in had, dat was Robinson Crusoë, zolang hij alleen op dat eilandje zat; nauwelijks had hij zich een slaaf aangemeten, of hij moest daarmee rekening houden. Des te meer springt dit in het oog, als wij zien dat van de 1883 artikelen waarin ons gehele burgerlijk recht is geregeld, er ruim 500 over het huwelijk alleen handelen, dus meer dan ¼ gedeelte; hieruit alleen al blijkt genoegzaam welke plaats in de maatschappij de wetgever aan het huwelijk en dus ook aan de echtscheiding heeft willen toekennen. Wij kunnen nu eenmaal in een geordende maatschappij die zichzelf respecteert, niet doen waar wij zin in hebben; al is het nog zo onaangenaam, wij moeten ons storen aan ons medemens.

B. In Nederland heeft men al jaren geleden ingezien, dat deze aangelegenheid de verkeerde kant uitging. In 1936 heeft niemand minder dan de toenmalige ambtenaar van de burgerlijke stand de Amsterdam, Muntekle, geschreven: „Er is misschien geen land ter wereld waar men gemakkelijker kan scheiden dan in ons dierbaar vaderland".

In het bolsjewistische Rusland van heden, in Rusland waar de vrije liefde werd gepropageerd en de abortus van staatswege werd gesteund, in Rusland waar men tot voor kort aan de lopende band kon huwen en scheiden; in Rusland heeft men in Juni van dit jaar eindelijk ingezien, dat de enige hechte grondslag voor een geordende maatschappij en blijvende rechtsorde is: een gezond huwelijks- en gezinsleven.

En hier las de Bestuursgemachtigde een stuk uit de Miami Herald voor, dat eveneens uitvoerig in de plaatselijke pers is verschenen.

U ziet dus: practisch hetzelfde wat het Bestuur aan uw college heeft voorgesteld; ook daar is de blote bekentenis geen volledig bewijs.

C. In Nederland was de nood hoog; dit geldt nu ook voor Curaçao. Zoals reeds gezegd heeft het Bestuur met grote voldoening geconstateerd dat uw college dit reeds lang ingezien heeft; tot tweemaal toe heeft uw college het Bestuur verzocht hierin in te grijpen. Bij het Voorlopig Verslag betreffende afwijkende regelingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering heeft uw college verzocht: aan deze stand van zaken, die al sedert jaar en dag bestaat en die geleid heeft tot een ontaarding van het wezen der echtscheiding, een eind te maken. Uw college heeft in Maart 1943 verzocht om den rechter die in geval van verstek tot nu toe niet verplicht was het bewijs der feiten te vorderen en dit dan ook niet deed noch doet, bij de wet te verplichten zulks te doen. Het Bestuur achtte het toen niet opportuun een dergelijke ingrijpende verandering in de procesvoering aan te brengen met het oog op het concordantiebeginsel vastgelegd in artikel 120 van onze staatsregeling. Doch intussen hebben zich zovele en zodanig ergerlijke gevallen van wetsontduiking voorgedaan, dat ook het Bestuur de mening is toegedaan, dat er dergelijke gronden bestaan van het concordantie-beginsel af te wijken.

Wat heeft zich in die tussentijd afgespeeld?

1o. in een bepaald geval werd echtscheiding uitgesproken op grond van overspel tussen twee mensen, die achteraf uitdrukkelijk hebben verklaard, dat zij geen van beiden overspel hadden gepleegd;

2o. er werd een huwelijk aangegaan tussen twee mensen van bezadigde leeftijd, van wie verwacht kon worden dat zij dus wisten wat zij deden; binnen de 3 maanden werd dit huwelijk ontbonden, zogenaamd op grond van overspel.

3o. een persoon die al 2 maal gescheiden is, is nu bezig aan zijn derde echtscheiding binnen enkele maanden na zijn laatste huwelijksvoltrekking;

4o, de lichtvaardigheid waarmee huwelijken worden gesloten en ontbonden grenst aan het ongelooflijke; zeer onlangs werden er tussen Nederlanders 2 nietige huwelijken in het buitenland gesloten; een van de echtparen besloot maar veiligheidshalve hier over te trouwen;

5o. een Nederlander komt uit de Verenigde Staten een dag overvliegen: verkrijgt zogenaamde domicilie op dit eiland en dient een echtscheidingsactie in tegen zijn vrouw die in bezet gebied zat; hierin werd de vrouw van overspel beticht, terwijl zij van dit hele geval niets afwist;

6o. een Nederlander, wiens vrouw in bezet gebied zat, wist in het buitenland echtscheiding te verkrijgen en is daar hertrouwd, terwijl hij hier geen echtscheiding heeft kunnen verkrijgen; klaarblijkelijk werd hier zelfs bigamie gepleegd.

Ik noem zo maar enkele gevalen op en wil uw tijd niet al te veel in beslag nemen.

Veel is er gezegd en veel is er geschreven over het ontzaglijke leed van de kinderen uit een gezin, waarin vader en moeder elkaar het leven ondragelijk maken; niemand zal ontkennen dat het kinderleed in dergelijke gezinnen ondragelijk is, doch wat denkt uw college van het volgende? Vaste gewoonte in onze rechtspraak is, dat bij echtscheiding de kinderen worden toegewezen aan de moeder tenzij gebleken is, dat de moeder zedelijk niet deugt. Aan de hand van het huidige systeem, waarbij de man de schuld op zich neemt, kan dus nooit blijken dat de moeder niet deugt. Hoe denkt u nu dat de kinderen er later over zullen denken, als zij inzien, dat zij niet opgevoed zijn door hun fatsoenlijken vader, doch door hun overspelige moeder? Is dit soms wel verantwoord? Wordt er niet te veel gedacht aan het heden en te weinig aan de toekomst?

Uiterst merkwaardig is bovendien het navolgende: van de 500 echtparen die in 1936 in Amsterdam echtscheiding hebben weten te verkrijgen waren er 208 kinderloos; dus 2 van de 5. Van de 7 echtparen welke ik u zojuist genoemd heb heeft er slechts 1 een kind...... Medelijden heeft alleen redelijk zin als het gebaseerd is op feiten en niet op fantasie!

In de gemeentelijke stukken is veel gezegd over de waarde van het verstek. Zelfs waren er enkele leden van uw college die onderscheid willen maken tussen gedaagden die op hetzelfde eiland wonen als de eiser en gedaagden die elders wonen; het zwijgen van eerstgenoemden zou een aanwijzing moeten zijn, dat zij wilden bekennen; maar hierin zit het hem juist. Dat deze processuele houding aanleiding geeft tot wetsontduiking, daar behoeven wij het heus niet weer over te hebben; dat het onaangenaam is voor de betrokken gedaagde om zijn of haar schande persoonlijk te komen toegeven voor den rechter, al is het dan ook met gesloten deuren, is ook aanvaardbaar, maar daarom geeft onze rechtsvordering tegenstelling met het Nederlandse procesrecht, de mogelijkheid aan de hand om te bekennen zonder persoonlijk te verschijnen.

Het tweede lid van artikel 79 van onze rechtsvordering bepaalt uitdrukkelijk, dat tegen den verweerder die voor of op de rechtsdag bij schriftuur heeft geantwoord, maar noch in persoon noch bij gemachtigde ter terechtzitting verschijnt, geen verstek wordt verleend. Is het zo krenkend, zo onethisch, zo immoreel of weet ik wat voor verschrikkelijks meer, voor den verweerder om den rechter schriftelijk mede te delen, dat hij of zij de gestelde feiten erkent. Ik kan dit met de beste wil van de wereld niet-inzien.

In het eindverslag hebben enkele tegenstanders van het ontwerp naar voren gebracht dat een kwaad niet mag verholpen worden met een nog groter kwaad. Uiteindelijk blijft het een quaestie van persoonlijke appreciatie wat men onder kwaad en nog groter kwaad verstaat, al bestaan er wel degelijk normen waaraan men zich te houden heeft; doch een ding staat vast: goed is in elk geval zich aan de wet te houden en kwaad is in elk geval door een vals vonnis de wet ontduiken. Goed is wanneer men zijn schuld eerlijk toegeeft, ook al is het nog zo onaangenaam en kwaad is wanneer men door een bepaalde negatieve houding een vals vermoeden schept en zodoende bewust den rechter een onwaar vonnis doet wijzen.

Dat men schijnvertoningen kan krijgen, d.w.z. dat men een overspel zal creeren en derhalve een onwaar overspel als bewijs zal produceren; dat men met valse getuigen zal aankomen en meineed en chantage in de hand zal werken; Mijnheer de Voorzitter ik vraag mij af: loopt niet iedere procesvoering over welk onderwerp dan ook dezelfde gevaren? Zijn valse getuigenissen, meineden en chantage uitgesloten bij vorderingen ter zake eigendom, hypotheek, schadevergoeding e.d. meer? Het zou al te dwaas zijn om dat te veronderstellen.

Ten slotte een vraag die uw college straks heeft te beantwoorden: Moet daarom een nobel doel verijdeld worden omdat een zogenaamde valse schaamte een zuivere procesvoering in de weg staat?

De Heer Eman verklaart naar aanleiding van de woorden van Statenlid Arends, dat hij niet op staatsrechtelijk gebied thuis is en dat hij dus niet wil debatteren over wat in de Curaçaose Staatsregeling staat, maar dat bij hem dit als wet geldt, dat de volkswil boven alles gaat. Ik kan me niet voorstellen, dat de Statenleden iets zouden aannemen, dat niet in overeenstemming is met wat het volk wil. Ik ben hier om de volkswil te doen en ik heb mij in dit geval niet voldoende op de hoogte kunnen stellen van de volkswil.

De Heer Arends antwoordt hierop door nogmaals er op te wijzen, dat Emans motief in strijd is met de Staatsregeling en dat ruggespraak met de kiezers niet nodig is.

Hierop antwoordt **Statenlid Eman** weer, dat hij het niet over de kiezers heeft, maar over het volk. Hij moet weten, wat het volk wil. Zijn persoonlijke mening heeft geen zin.

Statenlid A. S. Senior verklaart vervolgens, waarom hij niet stemmen zal voor het ontwerp: Ik ben niet — en ook de andere tegenstemmers niet — tegen het beteugelen van het toenemend kwaad der echtscheidingen. Integendeel, daar moet iets aan gedaan worden. Maar de argumenten, waarmede dit wetsontwerp wordt verdedigd, kunnen mij niet overtuigen, dat dit hierdoor zal geschieden. Ik heb niet de overtuiging, dat het beoogde doel bereikt zal worden door deze wijziging. Had ik deze overtuiging, dan zou het iets anders zijn.

Het ontwerp wordt nu in stemming gebracht, waarop de Heer Eman de zaal verlaat.

De Heer **Frederik J. Q. Kwartsz** stelt een amendement voor, waarbij de echtscheidingsprocessen, die reeds in voortgang zijn, niet vallen onder deze aangebrachte veranderingen. Dus dat de landsverordening niet van terugwerkende kracht zal zijn.

Het hoofdmotief van dit voorstel is, dat het minder fraai wordt gevonden. Een echtscheidingsprocedure wordt begonnen onder die en die bepalingen en voor het beëindigd wordt, gelden dan ineens andere bepalingen. Dit wordt niet juist gevonden.

De **Bestuursgemachtigde Kwartsz** bestrijdt het motief van het voorstel, maar verklaart, dat het Bestuur overigens geen bezwaar heeft tegen het amendement.

Het amendement wordt aangenomen met 9 tegen 2 stemmen.

Vervolgens komt het gehele ontwerp in stemming. Het wordt aangenomen met 8 tegen 3 stemmen. Tegen stemden de Statenleden Frederik J. Q. Kwartsz, F. A. Vromans en A. S. Senior. Afwezig waren de Statenleden Dr. M. F. da Costa Gomez en W. R. Plantz, die zich niet op Curaçao bevinden. Zoals gezegd deed de Heer Eman niet aan de stemming mede.

Kerkberichten

Week van 20 t/m 26 Augustus.

Zo.: Tiende Zondag na het Octaaf van Drievuldigheidszondag.

Wo.: H. Bartholomaeus, Apostel.

De gelovigen worden dringend verzocht om zoveel mogelijk 's morgens na de H. Mis of 's middags te komen biechten.

ST. ANNA-KERK. CATHEDRALE
Otrobanda.

Pastoor: . v.d. Elsen O.P., tel. 1505.

Zondag:

5.30 H. Mis.
7.30 Kindermis.
9.— Hoogmis.
19.— Lof.

Weekdagen:

H. Missen om 5.30, 6 en 6.30 uur.

Do.: 7.— Congregatie voor de meisjes.
19.— Lof.

Iedere avond om 19 uur Rozenhoedje.

Biechten: 's morgens na de H. Mis, op verzoek en na 16 uur.

H. ROZENKRANSKERK,
Pietermaai.

Pastoor: C. v.d. Looy, O.P., tel. 2170.

Zondag:

spreekuren: 8 uur en 19.45 uur.
5.30 H. Mis.
7.— H. Mis.
8.— Kindermis.
9.— Hoogmis
19.— Lof

Weekdagen:

5.30 H. Mis (beh. Za.).
6.— en 6.30 H. Mis.
Di.: 6.45 Congregatie voor de meisjes.
Vr.: 6.— Gezongen H. Mis voor de vrede.
Za.: 6.—, 6.30 en 7 H. Missen
Iedere dag om 19 uur Rozenhoedje.

Biechten: Na de H. Mis, Zaterdag tussen 16 en 18 uur, en 's avonds na Rozenhoedje.

H. FAMILIE-KERK, San Mateo,
Pastoor: Th. Exler O.P. tel. 2413.

Zondag:

5.— H. Mis.
6.15 H. Communie uitreiken.
6.30 H. Mis.
7.45 Kindermis.
9.— Gezongen Hoogmis, welke wordt uitgezonden.
19.— Lof.

Weekdagen:

6.— en 6.30 H. Mis.
Iedere dag om 19 uur Rozenhoedje.
Do.: 6.30 H. Mis en Congregatie voor de meisjes.
19.— Aanbidding voor de vrouwen.

Biechten: na Lof. Zaterdag de gehele dag.

Iedere 2e en 4e Zondag van de maand Predicatie in het Nederlands.

KERK O.L.V. VAN DE BERG CARMEL,
Groot Kwartier.

Pastoor P. Elie O.P., tel. 1967. spreekuur: 8 — 10 uur, Zon-, feest- en weekdagen.

Zondag:

5.— H. Mis.
7.— Kindermis.
8.30 Hoogmis.
17.— Lof.

Weekdagen: 6.30 H. Mis (behalve Zaterdag).

Biechten: elke dag na H. Mis en Zaterdagmiddag.

KERK VAN HET H. HART,
Janwé.

Pastoor A. C. de Valk O.P., tel. 2365, spreekuur: 7 — 9 uur behalve Zondag.

Zondag:

5.30 H. Mis.
8.30 Hoogmis.
17.— Lof.

Weekdagen: 6.30 H. Mis (behalve Zaterdag).

Biechten: elke dag na H. Mis tot 9 uur. Za. van 16 tot 18 uur.

H. TERESIA-KERK, Juicio.
Pastoor H. Penninx O.P. tel. 1367 spreekuur 7 — 9 uur (behalve Zondag).

Zondag:

5.— H. Mis.
8.— Hoogmis
19.— Lof.

Weekdagen: 6.30 H. Mis (behalve Zaterdag).

Biechten: 's morgens na H. Mis tot 8 uur; Zaterdag van 16 — 19 uur.

KAPEL ST. MARTINUS-GESTICHT.

Zo.: 7.— H. Mis; 16 — Lof.
Weekd. 6.— H. Mis.
Di.: 16.— Lof.
Do.: 17 tot 18 uur Aanbidding voor de vrede.

KERK H. FRANCISCUS VAN ASSISIE, Oranjestad — Aruba,
Pastoor Th. Bartel O.P., tel. 34; spreekuren: alle weekdagen van 7.15 — 8.15 uur, alsmede om 10 uur en om 18.30 behalve 's Zaterdags.

Zondag:

5.30 H. Mis.
7.30 Kindermis.
8.45 Hoogmis.